

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název projektu: Za hranice všednosti
 Registrační číslo: CZ.1.07/1.5.00/34.0377
 Škola: Gymnázium Kroměříž
 Autor: Mgr. Kateřina Buzášová
 Ročník: sekunda
 Tematický okruh: Český národní jazyk

Práce s textem

Příběh na pokračování

Text č. 1

Ve škole:

„Vo co dé?!“

„Seš nákej máklej, né?“

„Si piš, že ti to nandám, tě zmáčknu, budeš valit bulvy!“

„Čekni na pauzu, tě zmaluju!“

„Bacha, de úča...“

„Brej den, haranti, si lapněte a zavřete klapáčky. Načumněte na stranu 28, jakési obrázek tam máte.

Tak to omrkněte a naškrábněte si zápis. Ale fičte!“

(Haranti škrabou, všecko je v oukeji. Všecko je v oukeji?)

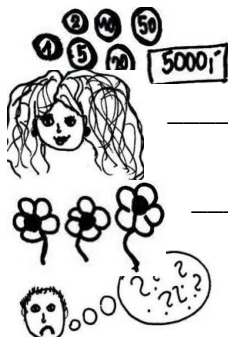
Otázky a úkoly k textu č. 1

1. Kolik postav promlouvá v textu?
2. Co je na ukázce zvláštní?
3. Přepište ukázkou do spisovného jazyka.
4. Přečtěte ukázkou jako divadelní (filmovou) scénku.

Text č. 2

Ve škole, kdesi na zadní polici hluboké věkovité skříně, v pravém rohu školní třídy:

„Ehm. Ehm... Promiňte, mohl by mi laskavě někdo pomoci? Nemohu naléztí východ z tohoto nehostinného prostředí. Zdali se v mé blízkosti nachází potenciální zachránce? Cítím se poněkud opuštěná. Vždy o mně tvrdili, že jsem:

a že si na mně cizinci _____.

Ale poslední dobou se cítím poněkud nevyužitá. Málokdo si se mnou hraje, málokomu jsem zábavou. Všichni jen pospíchají, zkracují, zhušťují, odbývají mne. Zkrátka mohu jen zopakovat: Jsem nevyužitá. To je mi panečku slovo! Nevyužit...“

Otázky a úkoly k textu č. 2

1. Na vynechaná místa doplň vhodná slova. Malá nápověda se skrývá v obrázcích.
2. Víš, kdo hovoří v této ukázce?
3. Ten, kdo hovoří v ukázce, se zamýšlí nad svým postavením ve společnosti. Použil opakovaně slovo *nevyužitá* (*nevyužit*). Dokážeš popsat rozdíly ve významu slov z nabídky?

užít - užít si - užívat si - využít - zneužít - nadužívat

Text č. 3

Doma, v běžné české domácnosti. Den první:

„Ti říkám, vypni ten krám. Čumíš na to jak zjednaněj, oči opuchlý, rudý jak rajče. Když sem byl já v tvym věku, imrvére sem jezdil na kole, čtali sme s klukama, kde se dalo. A doma panečku, doma sem makal! To ty nemusíš nic a eště je ti to málo. Sakra, padej od toho kompu, nebo se neznám!“

„Hele, klídek, já makám do školy. Dělam refec do zemáku, tak to gůgluju. V pohodě, né?“

„Jéžišmarjá, co to kecáš? To jako žvaníš se mnou, jo? No to snad není možný, tohle. Já kdybych tohle řek svému tátovi, tak mi ji přišije, že se nezvednu! Mluv se mnou slušně, sakra! Jak gůgluješ? Ňákou knížku na to nemáš?“

„???“

„Knížku, povídám!“

„????“

„Hele, nečum na mě tak přitrouble...“

„Jako... knížku? Papírovou? Jako takovou tu... jak...?“

„Jéžiši! Snad vám to ve škole ukázali, né? Normálně – tvrdý desky to má, jako z tvrdýho papíru, pak jako měkkej papír uprostřed. A dál normálně prostě slova, jako písmena, no.“

„Jo tohle! No učitelka říkala, že jako jó, ale jako víš, né, jako prostě...to je fakt nuda...“

„Já ti dám nuda! Mluvit neumíš, nečeš tyhlety... dyť víš... To já když sem byl ve tvym věku...“

Otázky a úkoly k textu č. 3

1. Text si nejprve přečti potichu.
2. Kdo vystupuje v této ukázce?
3. Pro každou postavu, která v ukázce vystupuje, napiš 5 vhodných a výstižných přídavných jmen.

I.	I.
II.	II.
III.	III.
IV.	IV.
V.	V.
4. Odhadni význam slova **imrvére**.
5. Přečti si text ještě jednou a zapiš si poznámky o intonaci, mimice a gestice postav.
(Pojmy intonace, mimika, gestika vyhledej v odborné literatuře, např. ve Slovníku cizích slov.)

Úkol k textu č. 3

Staň se režisérem a vyber si spolužáky, kteří pod tvým vedením zahrají ukázkou.

Jméno režiséra:

Jména herců:

Poznámky režiséra ke scéně, kostýmům atd.:

Domácí úkol k textu č. 3

1. Za domácí úkol vytvoř **popis knihy**. Tedy popis věci (předmětu), nikoliv obsahu. Nepiš o jedné konkrétní knize a jejím příběhu, ale popiš, jak obecně kniha vypadá.
2. Svůj popis tvoř podle osnovy. Zvol si, zda vytvoříš osnovu větňou, nebo nevětňou (heslovitou).

Text č. 4

Doma, v běžné české domácnosti. Den druhý:

„Pocem! Něco pro tebe mám! Pocééém!“

„Čus, o co de?“ (Panebože! Knížka!)

„Si to přečti, jak je to...tó...jako zajímavý.“

„Jako fakt...ale já...jako teď musím jako do školy se to...učit. Jako ten refec eště jako nemám, né...“

„Sedni si a čti! A nahlas!“

„Celý?“

„Někde to otevři. A ČTI!“

„Strana 268: **indigo**, modré indolové barvivo; známé tisíce let. Získávalo se z rostlin (např. z indigovníku)...“

Otec spokojeně pochrupuje, výchovnou roli zvládá řádně. Vede svého potomka k učení i k lásce k mateřskému jazyku. Potomek se chtě nechtě vzdělává. V bystré hlavě se ovšem rodí plán... Když vzdělání, tak vzdělání!

A tak se dítě prokousává, prohlodává a provrtává nejrůznějšími slovy a slůvky. Stránky šustí, informace zapouštějí kořínky, mladý vzdělanec občas natrefí i na hesla nadmíru zajímavá. Nejednu krásu skýtá slovník...

Není slovník jako slovník – jak je možné, že studentík netušil o existenci Slovníku vulgarismů? A Slovníku odborných výrazů Atletika? Slovníku kanárčích písní, Slovníku cizích slov, Slovníku českého historického pečiva...?

Otázky a úkoly k textu č. 4

1. Přečti si ukázkou a charakterizuj postavy, které v ní vystupují.
2. V předposledním odstavci se objevuje slovo **skýtá**. Nahrad' toto slovo synonymem.
3. V posledním odstavci jsou uvedeny názvy slovníků. Poznáš, které z nich skutečně existují?

Domácí úkol k textu č. 4

1. Vymysli název svého originálního slovníku; vytvoř nové slovo a zpracuj tento neologismus (neologismus = novotvar) jako slovníkové heslo.
2. K písemnému zpracování hesla připoj vlastní ilustraci.
3. Prezentuj výsledek své práce před spolužáky.

Úkol k textu č. 4

Znovu si přečti text č. 4 a zaměř se na zmínku o **plánu**. Potomek se k něčemu chystá. Zkus se vžít do role potomka a napiš svůj vlastní PLÁN. Plán by měl být uskutečnitelný v reálném životě.

Můj plán:

Text č. 5

Doma, v běžné české domácnosti. O několik týdnů později:

„Tatínku, byl bys prosím tak laskav a pomohl bys mi nalézt řešení jedné zapeklité otázky? Bádám nad ní již druhé odpoledne a neustále mi uniká filozofická podstata onoho problému...“

Rodič nevěřicně zírá na svého potomka, v očích obří otazníky.

„Víš, tatínku, nabyl jsem dojmu, že z hlediska globálního aspektu se pravděpodobně jedná o principiální bazírování na mentalitě humánního kompromisu, ovšem je zcela patrné, že se o této problematice může dalekosáhle diskutovat...“

Otec zcela ohromen – ochromen, žasne. Po několika předlouhých vteřinách odkašlává a sípavým hlasem hlesne: „Cože?“

„Inu, rozuměj, tatínku, z hlediska globálního aspek...“

„Ehm, no... proč ses nepodíval do té knížky?“

„Já jsem, tatínku, zcela srozuměn s významy jednotlivých slov, všechna hesla jsem si vskutku vyhledal v odborné literatuře. Já, jak jsem již zmínil, nemohu uchopit podstatu této myšlenky.“

(Šibalské mrknutí pravého oka naznačí tatínkovi, že se právě ocitl uprostřed bitvy, jen jaksi bez pomyslného meče a brnění. Potomek v lesknoucí se zbroji, s rudým chocholem na přilbici, třímá v rukou meč a KNIHU.)

Otázky a úkoly k textu č. 5

1. V textu se vyskytuje slovo **nabýt**. Vysvětli jeho význam a popiš rozdíl mezi dvojicí slov **nabýt – nabít**
2. Za pomoci Slovníku cizích slov se pokus vysvětlit (přeložit) podtrženou větu. Jaký je její smysl?
3. Jaký je rozdíl mezi dvojicí slov **ohromen – ochromen**?
4. V závěru textu se hovoří o tom, že se otec „...ocitl uprostřed bitvy...“ Vysvětli, o jakou bitvu se podle tebe jedná.

Text č. 6

O několik minut/hodin/dnů/týdnů později, u tebe ve škole/ u tebe doma. Právě teď:

Kdo čeká zázračně šťastný konec našeho příběhu, necht' čte dál. Kdo jej nečeká, necht' čte také. Je totiž otázkou, co každý z nás za šťastný konec pokládá...

NÁVRHY ŠŤASTNÝCH KONCŮ:

1. Otec, potomek a další členové domácnosti každodenně pročítají alespoň dva díly některého ze slovníků.
2. Otec, potomek a další členové domácnosti spolu tráví více času a povídají si, u toho vždy dbají na spisovné vyjadřování a dokonalou výslovnost.
- 3.
- 4.

Otázky a úkoly k textu č. 6

1. Slova **šťastný konec** se do angličtiny překládají jako: _____.
2. Vyber si jeden ze ŠŤASTNÝCH KONCŮ a napiš pokračování příběhu.

Text č. 7

Ve škole, kdesi na zadní polici hluboké věkovité skříně, v pravém rohu školní třídy:

- a) „Ouha! Již mnoho týdnů pozoruji, že o mne přec kdosi jeví zájem. To lidské mládě, ten pulec, ten zárodek dospělého objevuje má zákoutí...“
- b) „Ty bláho! No to tedy zírám, on se o mě fakticky zajímá. Ten mladej mě snad studuje, no ne?“

Otázky k textu č. 7

1. Která z nabízených možností se podle tebe lépe hodí jako závěr textu? Proč?
2. Najdi v ukázce a) i b) zájmena a urči jejich druh. Vysvětlí, k čemu slouží zájmena? Jaká je jejich funkce v systému českého jazyka?